

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи та інновацій

 проф. Бояр А. О.

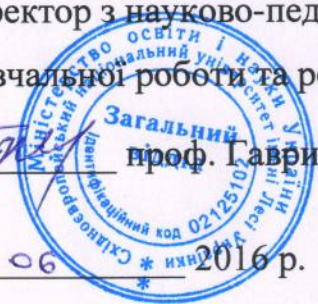
« 16 » 06 2016 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і навчальної роботи та рекрутації

 проф. Гаврилюк С. В.

« 16 » 06 2016 р.

АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА

Робоча програма

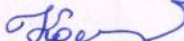
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

зі всіх спеціальностей

Луцьк – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Академічна риторика» підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі всіх спеціальностей.
«10» травня 2016 р. – 13 с.

Розробник: Костусяк Н. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Рецензент: Аркушин Г. Л., доктор філологічних наук, професор кафедри історії та культури української мови.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри української мови.

Протокол № 13 від «11» травня 2016 р.

Завідувач кафедри проф. Мірченко М. В.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту філології та журналістики
протокол № 10 від 8 червня 2016 р.

/ Голова науково-методичної комісії інституту філології та журналістики доц. Зінчук Р. С.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено науково-методичною радою університету.

Протокол № 10 від «15» 06 2016 р.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено науковою радою університету.

Протокол № 11 від «16» 06 2011 р.

Вступ

Робочу програму навчальної дисципліни «Академічна риторика» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувача ступеня доктора філософії (PHD).

Предмет вивчення курсу «Академічна риторика» – теоретичні питання ораторства, загальні закономірності мовленнєвої поведінки науковця та викладача, що доповідає про наукові здобутки чи ознайомлює з певними теоретичними положеннями.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Академічна риторика» пов'язаний із проблематикою навчальних дисциплін «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська літературна мова», «Стилістика і культура української мови», «Лінгвістичний аналіз тексту», «Психолінгвістика», «Вступ до літературознавства», «Психологія», «Логіка» та ін.

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Академічне ораторське мистецтво. Історія розвитку й передумови його формування.
2. Особливості реалізації публічного мовлення в академічній сфері. Вербальна та невербальна майстерність оратора.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика дисципліни
Кількість кредитів 3	Усі спеціальності	Денна форма навчання
		Вибіркова навчальна дисципліна
Модулів – 2	Доктор філософії (PhD)	Рік підготовки – 2
Змістових модулів – 2		Семестр – 3
Загальна кількість годин – 90 год.		Лекції – 20 год.
		Практичні заняття – 16 год.
Тижневих годин: аудиторних – 1,5		Самостійна робота – 54 год.
		Форма контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робочу програму курсу «Академічна риторика» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувача ступеня доктора філософії (PHD).

Мета викладання навчальної дисципліни «Академічна риторика» – розвиток елітарної риторичної особистості з критичним способом мислення, удосконалення комунікативних умінь здобувачів ступеня доктора філософії (PHD) на засадах компетентнісного підходу, вироблення в них уміння екстраполювати основні закони та прийоми красномовства на сферу освіти, навчання, викладання та досліджень, формування основ вербальної та невербальної майстерності академічного публічного мовлення оратора.

Основні завдання вивчення дисципліни «Академічна риторика» – подати відомості про риторичний ідеал як історично й суспільно зумовлену систему загальних вимог до мовлення й мовленнєвої поведінки носія певної культури та виробити критичний підхід до власного риторичного образу; ознайомити з історією й практикою публічного мовлення в академічній сфері, особливостями мовленнєвої поведінки промовця; формувати вміння й навички конструювання текстів виступів різних жанрів академічної риторики; дати ґрунтовні й системні знання про особливості ораторського підстилю публіцистичного стилю; ознайомити з практичними прийомами організації ефективного публічного мовлення та можливостями їхнього застосування у сфері освіти, навчання, викладання та досліджень; виробити вміння системно аналізувати весь комунікативний процес (рефлексія); виховувати потребу вдосконалювати власне монологічне та діалогічне мовлення; зміцнювати повагу до державної мови.

Вивчаючи курс «Академічна риторика», здобувачі ступеня доктора філософії (PHD) повинні **знати**:

- головні ознаки, види та жанри академічного красномовства;
- основні категорії та поняття академічної риторики;
- специфічні риси видів і жанрів ораторського мистецтва;
- засоби вербального та невербального впливу на аудиторію.

Здобувачі ступеня доктора філософії (PHD) повинні **вміти**:

- екстраполювати основні закони риторики на практику науковця;
- будувати тексти різних жанрів та видів ораторського мистецтва з фахової проблематики відповідно до мети, призначення й умов комунікації;
- правильно застосовувати риторичні методи аргументування;
- уміти ставити запитання та логічно й правильно відповідати на поставлені питання.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Академічне ораторське мистецтво. Історія розвитку й передумови його формування

Тема 1. Риторика як мистецтво та наука

Визначення та функції академічної риторики. Основні ознаки академічного красномовства. Види та жанри академічного красномовства. Лекція як основний жанр академічного красномовства.

Тема 2. Історія розвитку академічної риторики

Історія академічного красномовства. Історичні витoki академічної риторики в Україні.

Змістовий модуль 2

Особливості реалізації публічного мовлення в академічній сфері. Вербальна та невербальна майстерність оратора

Тема 3. Особливості підготовки та виголошення промови

Інвенція і диспозиція. Основні етапи підготовки ораторської промови. Елокуція. Техніка промови і культура оратора (логічні, психологічні та мовленнєві засади). Види промов за знаковим оформленням та закріпленням.

Тема 4. Мистецтво переконання

Меморія та акція. Оратор й аудиторія. Невербальні засоби оратора. Зовнішня культура оратора в академічній сфері.

Полемічна майстерність в академічній сфері. Мистецтво аргументації та критики. Сутність тези, аргументу, способу доведення та вимоги до них. Види аргументів, система риторичних методів аргументування та сфери їх застосування в академічній риторичі.

Тема 5. Публічні презентації

Техніка публічних презентацій в академічній сфері. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Робота промовця з технічними засобами. Мовлення перед мікрофоном.

Тема 6. Сучасний етикет академічного публічного виступу

Культура сприймання публічного виступу. Види слухання. Принципи ефективного слухання. Уміння ставити запитання. Функції запитань, їх різновиди, способи введення та типи відповідей на них.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек.	Практ.	Сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Академічне ораторське мистецтво. Історія розвитку й передумови його формування				
Тема 1. Риторика як мистецтво та наука	14	4	2	8
Тема 2. Історія розвитку академічної риторики	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1	26	6	4	16
Змістовий модуль 2. Особливості реалізації публічного мовлення в академічній сфері. Вербальна та невербальна майстерність оратора				
Тема 3. Особливості підготовки та виголошення промови	24	6	4	14
Тема 4. Мистецтво переконання	16	4	4	8
Тема 5. Публічні презентації	12	2	2	8
Тема 6. Сучасний етикет академічного публічного виступу	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 2	64	14	12	38
Усього годин	90	20	16	54

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема, питання для обговорення	Кількість годин
1	<i>Риторика як мистецтво та наука</i> 1. Визначення та функції академічної риторики. 2. Основні ознаки академічного красномовства. 3. Види та жанри академічного красномовства. 4. Лекція як основний жанр академічного красномовства.	2
2	<i>Історія розвитку академічної риторики</i> 1. Історія академічного красномовства. 2. Історичні витoki академічної риторики в Україні.	2
3	<i>Особливості підготовки та виголошення промови</i> 1. Інвенція і диспозиція. 2. Основні етапи підготовки ораторської промови. 3. Елокуція. 4. Техніка промови і культура оратора (логічні, психологічні та мовленнєві засади). 5. Види промов за знаковим оформленням та закріпленням.	4
4	<i>Мистецтво переконання</i> 1. Меморія та акція. Оратор й аудиторія. 2. Невербальні засоби оратора. Зовнішня культура оратора в академічній сфері. 3. Полемічна майстерність в академічній сфері. 4. Мистецтво аргументації та критики. 5. Сутність тези, аргументу, способу доведення та вимоги до них. 6. Види аргументів, система риторичних методів аргументування та сфери їх застосування в академічній риториці.	4
5	<i>Публічні презентації</i> 1. Техніка публічних презентацій в академічній сфері. Типи презентацій. 2. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. 3. Робота промовця з технічними засобами. Мовлення перед мікрофоном.	2
6	<i>Сучасний етикет академічного публічного виступу</i> 1. Культура сприймання публічного виступу. 2. Види слухання. Принципи ефективного слухання. 3. Уміння ставити запитання. Функції запитань, їх різновиди, способи введення та типи відповідей на них.	2

	Разом 16

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів ступеня доктора філософії (PHD) передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення деяких питань і тем, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, конспектування статей.

Ефективність самостійної роботи здобувача ступеня доктора філософії (PHD) викладач виявляє на практичних заняттях, під час перевірки зошитів із самостійної роботи й відбиває в загальній оцінці за змістовий модуль.

Зміст самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії (PHD)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<i>Риторика як мистецтво та наука</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	8
2	<i>Історія розвитку академічної риторики</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	8
3	<i>Особливості підготовки та виголошення промови</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	14
4	<i>Мистецтво переконання</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	8
5	<i>Публічні презентації</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	8
6	<i>Сучасний етикет академічного публічного виступу</i> 1. Опрацювати теоретичні основи лекційного матеріалу та літературу до теми.	8
	Разом	54

7. Методи навчання

Залежно від обсягу та складності матеріалу на лекціях викладач застосовує пояснювально-ілюстративний метод та / або метод проблемного викладення, на практичних заняттях – частково-пошуковий та / або репродуктивний методи; організація самостійної роботи здобувачів ступеня доктора філософії (PHD) передбачає поєднання прийомів репродуктивного, частково-пошукового та дослідницького методів.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль успішності здобувача ступеня доктора філософії (PHD) (залік) має форму усного опитування за змістом усього курсу. Кожен білет містить по два теоретичних питання.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Із метою діагностики й контролю ефективності навчальної (зокрема й самостійної) роботи здобувача ступеня доктора філософії (PHD) впроваджено усне опитування на практичних заняттях, тематичні письмові самостійні роботи.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі ступеня доктора філософії (PHD)

Таблиця 3

Модуль 1. Поточний контроль (мах = 40 балів)						Модуль 2. Підсумковий контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Залік	100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6		
5	5	10	10	5	5	60	

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
67 – 74	D	
60 – 66	E	
1 – 59	F _x	Незараховано

12. Методичне забезпечення

1. Левчук І. П. Мистецтво публічного виступу : курс лекцій-презентацій для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.020303 – філологія (українська мова та література) [Електронний ресурс] / І. П. Левчук. – Луцьк, 2012. – 1 електрон. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.

2. Левчук І. П. Мистецтво публічного виступу : робоча програма та методичні рекомендації для студентів напряму підготовки «Філологія (українська мова та література)» / І. П. Левчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 64 с.

3. Левчук І. П. Риторика : робоча програма та методичні рекомендації для студентів напряму підготовки «Політологія» / І. П. Левчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 88 с.

4. Левчук І. П. Мистецтво урочистої промови : теоретичний мінімум / І. П. Левчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 20 с.

5. Навчальна програма з курсу «Риторика» / уклад. : Л. В. Голоюх, С. М. Локайчук. – Луцьк : Ред.-вид. відділ «Вежа» Волинськ. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. – 16 с.

Список джерел

1. Абрамович С. Д. Риторика : [навч. посібник] / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2001. – 240 с.

2. Бабич Н. Д. Основи риторики : [практикум] / Н. Д. Бабич; Чернівецький держ. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 1999. – 100 с.

3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Академвидав, 2004. – 344 с.

4. Вандишев В. М. Риторика : екскурс в історію вчень і понять : [навч. посібник] / В. М. Вандишев. – К. : Кондор, 2003. – 264 с.

5. Василенко В. Академічна риторика : [навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-ів вищ. навч. закл.] / В. Василенко, В. Герман. – Суми : Наталуха А. С., 2011. – 275 с.
6. Гончарова О. М. Античне красномовство як дискурсивний феномен культури : [монографія] / О. М. Гончарова ; Київ. нац. ун-т культури і мистец. – К. : НАКККіМ, 2011. – 272 с.
7. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства : [навч. посіб.] / Л. М. Грицаєнко , Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2013. – 245 с.
8. Дюмін О. З. Ділове спілкування. (Риторика та ораторське мистецтво) : [практ. посіб.] / О. З. Дюмін, А. О. Ніколаєва ; Міністерство освіти і науки України. Науково-методичний центр вищої освіти, Харківський держ. технічний ун-т радіоелектроніки. – Х. : Видавництво ХТУРЕ, 2001. – 146 с.
9. Каньоса П. С. Риторика : [навч. посіб.] / П. С. Каньоса, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г. [вид.], 2011. – 207 с.
10. Колотілова Н. А. Риторика : [навч. посібник] / Н. А. Колотілова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
11. Куньч З. Риторичний словник / Зоряна Куньч. – К. : Рідна шк., 1997. – 342 с.
12. Куньч З. Українська риторика : історія становлення і розвитку : [навч. посіб.] / Зоряна Куньч ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.
13. Мацько Л. І. Риторика : [навч. посібник] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 311 с.
14. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / О. Б. Олійник / М-во освіти і науки України. – К. : Кондор, 2010. – 182 с.
15. Онуфрієнко Г. С. Риторика : [навч. посібник] / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
16. Павлюк Л. С. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація / Л. С. Павлюк. – Л. : ПАІС, 2007. – 168 с.
17. Сагач Г. М. Риторика : [навч. посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів] / Г. М. Сагач. – К. : Вид. дім «Ін Юре», 2000. – 568 с.
18. Сивачук Н. П. Академічна риторика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Н. П. Сивачук, І. М. Снігур, О. М. Санівський / [за заг. ред. канд. пед. наук. проф. Н. П. Сивачук] , Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Ін-т філології та сусп.-вознав., Наук.-дослід. лаб. «Театр слова». – Умань : Сочінський [вид.], 2013. – 374 с.
19. Спанатій Л. С. Риторика : [навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів] / Л. С. Спанатій. – К. : Вид. дім «Ін Юре», 2008. – 144 с.
20. Хоменко І. В. Еристика : Мистецтво полеміки : [навч. посібник] / І. В. Хоменко. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 191 с.
21. Чибісова Н. Г. Риторика : [навч. посібник] / Н. Г. Чибісова, О. І. Тарасова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 228 с.